

Ніколи Україні не забути цих юних душ нескорений політ

29 січня в Україні відзначають День пам'яті героїв Крут. Саме там у 1918 році відбувся бій, що на довгі роки став одним із символів боротьби українського народу за свободу і незалежність.

У бою під Крутами полягли київські студенти й учні, що 1918-го стали на захист незалежності своєї Вітчизни.

Неможливо досягнути всю глибину трагічності історії України. Останні 100 років були особливо насичені подіями, адже Українці виборювали волю в надзвичайно важких умовах: боротьба за незалежність в оточенні ворогів; втрата першої незалежності; дві Світові

війни, в яких Україна була ареною цих війн; великий Голодомор, в якому втрачено десятки мільйонів життів українців... Україна втратила третину етнічних українських теренів як на сході, так і на заході. 100 років поспіль триває боротьба за волю й незалежність України. XX століття було надто кривавим для України. В XXI столітті війна триває і захисники нашої держави, як і під час визвольної боротьби у XX столітті, продовжують боронити її від одвічного ворога... Ціна Незалежності надто велика...

Бій під Крутами – одна з тих сторінок української історії, що привертають увагу суспільства.

Це й не дивно, адже майже століття бій під Крутами замовчувався, лиш свідомі Українці берегли пам'ять про ті події, і лише зараз ми по частинках збираємо історичні факти та відроджуємо справжню історію.

Для українського народу бій під Крутами, який відбувся більше ніж 100 років назад, став символом героїзму та самопожертви молодого покоління в боротьбі за незалежність.

Бій став успішною оборонною операцією, оскільки зупинив ворога на кілька днів. Це дало змогу представникам Української Народної Республіки підписати Брестський мирний договір із країнами Четверного союзу; незалежність Української Народної Республіки довелося захищати від російської військової агресії, ворогові протистояли молоді добровольці; сміливість та жертвовність учасників бою зробила їх прикладом для майбутніх поколінь захисників України. З ними порівнюють захисників Донецького аеропорту в теперішній російсько-українській війні. Тому Героїв Крут називають першими кіборгами.

Їх було триста – студенти та гімназисти. Проти них були тисячі – солдати, фронтовики та матроси більшовицької армії. Нерівний бій. Бій під Крутами, який на декілька днів віддалив захоплення Києва. Втрати сягали: до 250 юнаків,

одна рота (до 30 людей) студентів і 10 старшин. Бойовий наказ наша молодь виконала.

Січень 1918 року. На столицю України насуваються озброєні до зубів більшовицькі орди під командуванням колишнього царського генерала Муравйова. Київські студенти та гімназисти, прагнучи захистити молоду Українську державу, організували Курінь січових стрільців, щоб дати гідну відсіч загарбникам.

Курінь, що налічував 300 душ, складався із студентів Українського народного університету, Університету Святого Володимира та учнів старших класів Української Кирило-Мефодіївської гімназії. Захисники, пройшовши лише семиденну військову підготовку, без сумнівів і вагань вирушили в похід проти російської армії на станцію Крути, що розташована на залізничній лінії Москва – Бахмач – Київ.

П'ять годин безперестанку студентський курінь стримував наступ червоних, втрачаючи молоді життя, під градом куль і гранат. Московські солдати без жалю багнетами проколювали юначі груди, прикладами рушниць розбивали голови, добивали поранених – розповідали очевидці тих трагічних подій.

28 студентів потрапили в полон. Муравйовці цілу ніч по-звірячому

мордували їх, а на світанку повели на розстріл. У зимове холодне небо злетіли звуки гімну „Ще не вмерла Україна”, що його першим заспівав гімназист Григорій Піпський. Пролунала недовга кулеметна черга... В загальному бій під Крутами тривав 3 дні. 29 січня було вбито останнього з трьохсот крутівських героїв. Більшовицькі кати заборонили місцевим селянам поховати за

християнським обрядом тіла захисників Києва, залишивши їх на засніженому полі.

Київ було захоплено у лютому, а вже у березні столицю УНР було звільнено.

Тільки тоді почали розшукувати тіла молодих людей, які загинули під Крутами. Вдалося знайти лише 30 скалічених тіл юнаків, більшість з яких урочисто поховали у братській могилі у Києві на Аскольдовому цвинтарі.

„Стримайте ж ваші сльози, які котяться: ці юнаки поклали свої голови за визволення Вітчизни, і Вітчизна збереже про них вдячну пам'ять на віки вічні”, – сказав Президент УНР Михайло Грушевський під час поховання героїв.

Ця героїчна й водночас трагічна подія знаменувала початок нової епохи національного пробудження українців, усвідомлення нашого права жити на власній землі та святого обов'язку – боронити її. „Понад все вони любили свій коханий край”, – писав Павло Тичина. Визначально, що ця жертвна любов зародилася в серцях молодих людей, найкращих представників українського студентства.

Україна пишається молодими Героями. Пам'ять про них, як і та велична слава, за яку вони боролися – невмируща. Вічна їм слава.

Список літератури

1. Білаш М. Крути: за ширмою історії : [100 років бою під Крутами] / Мар'ян Білаш // Пенсійний кур'єр. – 2018. – 26 січ. – С.2.
2. Героїка трагедії Крут [Текст] / упоряд. В.І. Сергійчук. – К.: Україна, 2008. – 464 с.
3. Гудзь Л.В. «Понад Крутами вічність у сурми сурмить...» : [вечір пам'яті] / Л.В. Гудзь // Виховна робота в школі. – 2012. – № 12. – С.30-33.

4. Дубельовський Я. Про 300 українських спартанців нагадували символічні могили на Прикарпатті : [Крути : галицьке відлуння] / Ярослав Дубельовський // Галичина. – 2015. – 29 січн. – С. 9

5. Крути. Січень 1918 року [Текст] : документ. матеріали, дослідження, кіносценарій / упорядн. Я.Гаврилук. – К. : Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 840 с. іл.

6. Куць М. Крути [Текст] : поема, поезії, переклади / М. Куць. – К. : Видавництво Харитоненка, 2004. – 320 с.

7. Мулик М. Крути – приклад незнищенності Українського духу: [історична дата] / Михайло Мулик // Галичина. – 2016. – 28 січ. – С.8.

8. Павличко Д. Пам'яті Героїв Крут : [вірш] / Дмитро Павличко // Журавлик. – 2013. – №1. – С.11.

9. Савицький П. Ластівки на Крутами : [сценарій] / Петро Савицький // Шкільний світ. – 2012. – №2. – С. 6–8

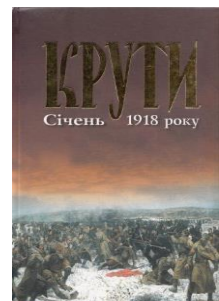
10. Семенюк М. Реквієм Героям Крут : [борці за волю] / Микола Семенюк // Галичина. – 2014. – 30 січн. – С. 8.

11. Сорока Ю. Бій під Крутами [Текст] / Ю. Сорока. – К. : Золоті Ворота, 2013. – 120 с.

12. Тютюнник Є. Крути – це символ любові до Вітчизни : [Український інститут Національної пам'яті створив унікальне видання про легендарний бій]

13. Бій під Крутами 1918 [Текст] / Євдокія Тютюнник // Урядовий кур'єр. – 2014. – 29 січн. – С. 1, 4.

13. Українська революція 1917 – 1921 рр. [Текст] : Подвиг Героїв Крут. Матеріали наукових читань (24 січня 2008 р.) / відповід. ред. В.Ф. Верстюк. – К. : Видавництво ім. Олени Теліги, 2008. – 176 с.

14. Фіщенко-Савицька Н. Нев'янучий вінок пам'яті Героїв Крут: [сценарій] / Н. Фіщенко-Савицька // Позакласний час. – 2017. – №12. – С.8-10.
15. Чорномор В. Крути 29 січня 1918 р. – символ героїзму українського юнацтва: [події, факти] / Володимир Чорномор // Слово просвіти. – 2016. – 28 січ. – 3 лют. – С.2.
16. Шкарб'юк Л. Дорога на Крути: спогад про першу поїздку галичан на місце незабутнього бою [поїздка 1990 р.] / Петро Шкарб'юк // Слово просвіти. – 2018. – 25-31 січ. – С.9.
17. Юхимчук М. Крути! Кров і вогонь! : [сторінки історії] / Мар'яна Юхимчук // Журавлик. – 2017. – № 3. – С. 13.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф